

Adolescent alcohol use: Implications for prevention/ Alkoholbruk i ungdomsåren: Implikationer för prevention

Anna-Karin Danielsson

M.D., post doc., Institutionen för folkhälsovetenskap, Karolinska institutet. E-post: anna-karin.danielsson@ki.se.

Bakgrund

Intensivkonsumtion (att dricka fler än 5 "dringar" vid samma tillfälle), i unga år har associerats till en rad problem (t.ex. önskat sex, hälsoproblem och depression). Större kunskap om de risk- och skyddsfaktorer som påverkar ungdomars alkoholbruk är av stor betydelse för utvecklandet av effektiva preventionsstrategier. Syftet med denna avhandling var att undersöka risk- och skyddsfaktorer i relation till intensivkonsumtion av alkohol bland unga. Dessutom undersöktes "preventionsparadoxen" (huruvida större andelen av alkoholrelaterade problem finns bland den stora majoriteten av befolkningen med lägre alkoholkonsumtion snarare än bland den lilla gruppen med högst konsumtion) bland ungdomar i Sverige och Europa.

Metod

Data från tre olika enkätstudier analyserades: 1) en longitudinell kohortstudie med 1222 ungdomar från Stockholm som följdes mellan 13 och 19 års ålder, 2) en tvärsnittsstudie med 3000 ungdomar i åldrarna 15 och 17 år från hela Sverige och 3) en tvärsnittsstudie (the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, ESPAD) utförd i 35 länder bland ungdomar i åldern 15-16 år.

Resultat

Både bland flickor och pojkar var rökning och att ha kompisar som dricker alkohol starkt associerat till intensivkonsumtion av alkohol. Att ha föräldrar som bjuder på alkohol ökade risken för intensiv-

konsumtion bland flickor och skolk var en riskfaktor för pojkar. Att ha en stabil relation till föräldrarna minskade risken för intensivkonsumtion bland flickor även om de hade kompisar som drack. Bland pojkarna hade att föräldrarna visste vad pojken gjorde, med vem och var en liknande effekt.

Ungdomar som hade en konstant hög konsumtionsnivå under högstadieåren hade en ökad risk för intensivkonsumtion och alkoholrelaterade problem vid 19 års ålder.

Preventionsparadoxen fick stöd i Sverige och i de flesta europeiska länder; de 90 % med lägre konsumtion rapporterade en större andel problem än de 10 % med högst konsumtion. Störst andel problem svarade de som också rapporterade intensivkonsumtion för.

Slutsatser

Effektiva preventionsstrategier riktade till alla unga kan ha stor effekt på riskkonsumtion och alkoholrelaterade problem. En fullständig preventionsstrategi bör dock även innehålla särskilda satsningar på ungdomar med hög alkoholkonsumtion. Våra resultat ger även stöd till initiativ som syftar till att stärka föräldra-barnrelationen, fokuserar på förmågor att motstå gruppträck och att minska föräldrars bjudande på alkohol.